

Bruksela, 10 czerwca 2022 r.
(OR. en)

10126/22

RECH 371
TELECOM 267
COMPET 491
IND 227
MI 468
EDUC 245

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	10 czerwca 2022 r.
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	9515/22
Dotyczy:	Ocena badań naukowych i wdrażanie otwartej nauki – konkluzje Rady (przyjęte 10 czerwca 2022 r.)

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie oceny badań naukowych i wdrażania otwartej nauki, w wersji przyjętej przez Radę na 3877. posiedzeniu, które odbyło się 10 czerwca 2022 r.

**KONKLUZJE RADY W SPRAWIE OCENY BADAŃ NAUKOWYCH / WDRAŻANIA
OTWARTEJ NAUKI**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

PRZYPOMINAJĄC:

- swoje konkluzje z maja 2016 r. w sprawie przejścia na system otwartej nauki¹, w których przyznano, że otwarta nauka ma potencjał, by zwiększyć jakość i oddziaływanie nauki oraz płynące z niej korzyści oraz przyspieszyć postęp wiedzy poprzez sprawienie, by była bardziej wiarygodna, skuteczniejsza i dokładniejsza, bardziej przystępna dla społeczeństwa i by lepiej reagowała na wyzwania społeczne, a także zachęcono do dalszego rozwijania oceny jakości naukowej;
- swoje konkluzje z grudnia 2020 r.² w sprawie nowej europejskiej przestrzeni badawczej, w których podkreślono, że otwarta nauka ma do odegrania kluczową rolę w zwiększaniu oddziaływania, jakości, wydajności, przejrzystości i rzetelności badań naukowych i innowacji; w których zachęcono Komisję, państwa członkowskie i zainteresowane strony do wspierania i wprowadzania praktyk otwartej nauki w swoich systemach nagradzania i oceny badań naukowych, naukowców i instytucji; oraz dostrzeżono, że biblioróżnorodność, wielojęzyczność i uznawanie całości wyników naukowych to istotne elementy polityki EPB w zakresie otwartej nauki;
- swoje konkluzje z 28 maja 2021 r. pt. „Pogłębienie europejskiej przestrzeni badawczej: zapewnić naukowcom atrakcyjne i stabilne ścieżki kariery i warunki pracy oraz urzeczywistnić cyrkulację talentów”³, w których podkreślono trudności związane z obecnymi praktykami w zakresie nagradzania i oceny oraz wezwano państwa członkowskie, Komisję, organizacje badawcze i finansujące badania do podjęcia działań na rzecz ich reformy, a także wskazano na potrzebę ewoluowania w kierunku bardziej jakościowej oceny;

¹ 9526/16.
² 13567/20.
³ 9138/21.

- zalecenie Rady (UE) 2021/2122 z 26 listopada 2021 r. w sprawie Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie⁴, w którym zaleca się, aby państwa członkowskie stosowały zasadę dążenia do doskonałości w systemie oceny badań naukowych i odpowiednio wynagradzały jakość, oraz określa jako priorytetowy obszar działania EPB wspieranie i nagradzanie prawdziwej kultury otwartej nauki w całej Unii;
 - swoje konkluzje z 26 listopada 2021 r. w sprawie przyszłego zarządzania Europejską Przestrzenią Badawczą (EPB)⁵, w szczególności program polityki w zakresie EPB na lata 2022–2024, w którym określono katalog dobrowolnych działań w ramach EPB mających przyczynić się do realizacji obszarów priorytetowych określonych w zaleceniu Rady w sprawie Paktu na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie;
1. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI rekomendacje zawarte w zaleceniu Komisji (UE) 2018/790 z 25 kwietnia 2018 r. w sprawie dostępu do informacji naukowej oraz jej ochrony⁶, sprawozdanie końcowe grupy doradczej Komisji Europejskiej – platformy polityki na rzecz otwartej nauki pt. „Postępy w otwartej nauce: w kierunku systemu opartego na wspólnej wiedzy badawczej”⁷, dokument przewodni działającej pod egidą ERAC grupy zadaniowej ds. trójkąta wiedzy (Triangle Task Force) pt. „Ocena badań naukowych w kontekście otwartej nauki i równości płci”⁸, w którym określono kilka zaleceń dotyczących systemów oceny badań naukowych, a także w przyjęte w listopadzie 2021 r. zalecenie UNESCO w sprawie otwartej nauki, w którym sugeruje się reformę systemu oceny badań naukowych⁹, oraz wynik konsultacji z zainteresowanymi stronami, zgodnie z dokumentem rozpoznawczym Komisji pt. „W kierunku reformy systemu oceny badań naukowych”¹⁰;

⁴ Dz.U. L 431 z 2.12.2021, s. 1.

⁵ 14308/21.

⁶ Dz.U. L 134 z 31.5.2018, s. 12.

⁷ [Postępy w otwartej nauce – Urząd Publikacji UE \(europa.eu\)](https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/36ebb96c-50c5-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en).

⁸ 1201/21.

⁹ [Zalecenie UNESCO w sprawie otwartej nauki – Biblioteka cyfrowa UNESCO](https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/36ebb96c-50c5-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en)

¹⁰ W kierunku reformy systemu oceny badań naukowych – <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/36ebb96c-50c5-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en>

2. UZNAJE, że aby przyspieszyć realizację i oddziaływanie polityk i praktyk w zakresie otwartej nauki w całej Europie, należy podjąć działania na rzecz wypracowania odnowionego podejścia do oceny badań naukowych, w tym do systemów zachęt i nagród, aby wprowadzić europejskie podejście zgodne z Paktem na rzecz badań naukowych i innowacji w Europie, a także do zwiększenia możliwości w zakresie publikacji akademickich i komunikacji naukowej w odniesieniu do wszystkich wyników badań oraz, w stosownych przypadkach, do zachęcania do korzystania z wielojęzyczności w celu szerszego informowania o wynikach europejskich badań naukowych;

I. Reforma systemów oceny badań naukowych w Europie

3. UZNAJE, że systemy oceny badań naukowych powinny koncentrować się na jakości i oddziaływaniu, i PRZYPOMINA, że obecne systemy oceny badań naukowych są w dzisiejszych czasach w dużej mierze zbyt skoncentrowane na stosowaniu pewnych ilościowych wskaźników opartych na czasopiśmie i publikacjach oraz na ocenie wąskiego zakresu wyników badań; UWAŻA, że takie podejście może prowadzić do sytuacji, w których niżej cenione będą jakość, odtwarzalność i rzetelność badań; PODKREŚLA, że ocena badań naukowych powinna obejmować inne wyniki i procesy badawcze oraz propagować wczesne udostępnianie wiedzy i współpracę, aby przyspieszyć realizację polityk i praktyk w zakresie otwartej nauki;
4. PODKREŚLA, że choć wiele organizacji finansujących badania i organizacji badawczych, a także organów zajmujących się oceną badań naukowych podejmuje działania mające na celu poprawę sposobu, w jaki oceniają badania i naukowców, zmiany w Europie nadal zachodzą powoli, nierównomiernie i fragmentarycznie, a zatem PONOWNIE PODKREŚLA potrzebę podjęcia wspólnych wysiłków na rzecz zreformowania różnorodnych systemów i praktyk w zakresie oceny badań naukowych, naukowców, zespołów i instytucji badawczych, tak by poprawić ich jakość, otwartość, wyniki i oddziaływanie; ponadto PODKREŚLA, że stosowanie zasad otwartej nauki powinno być odpowiednio nagradzane w ramach ścieżki kariery naukowców;

5. KŁADZIE NACISK na to, że takie wspólne podejście musi być opracowane w sposób inkluzywny i zbiorowy, ponieważ dotyczy wielu podmiotów na różnych szczeblach, oraz **PODKREŚLA**, że inicjatywa europejska może ułatwić koordynację zmian w systemach oceny badań naukowych, z uwzględnieniem specyfiki krajowej i cech różnych dyscyplin badawczych;
6. **PODKREŚLA**, że przekształcenie systemów oceny badań naukowych powinno dotyczyć także oceny poszczególnych naukowców, zespołów badawczych, organizacji badawczych i instytucji szkolnictwa wyższego, infrastruktury badawczej, wyników i projektów badawczych, a także że ważne jest, by unikać sprzeczności między ocenami przeprowadzanymi na poszczególnych poziomach;
7. **UWZGLĘDNIAJĄC** fakt, że zasada wzajemnej oceny odgrywa w ocenie badań naukowych ważną rolę, jeśli chodzi o zapewnianie rzetelności i doskonałości nauki, oraz że sami naukowcy w wielu sytuacjach pełnią rolę recenzentów i oceniających; **PODKREŚLA**, że to naukowcy powinni znaleźć się w centrum tych zmian, ponieważ jest niezwykle ważne, by popierali i wdrażali ulepszone zasady oceny badań naukowych oraz by zostali odpowiednio przeszkoleni do tego zadania, tak by zapewnić szerokie przyjęcie zmian przez społeczność naukową; **W związku z tym JEST ZDANIA**, że naukowcy na wszystkich etapach kariery powinni odgrywać aktywną rolę w odnowionym podejściu do oceny badań naukowych oraz w stosowaniu zasad i praktyk otwartej nauki;
8. **SUGERUJE**, że ewolucja systemów oceny badań naukowych w Europie powinna przebiegać zgodnie z poniższymi zasadami, z poszanowaniem autonomii instytucji badawczych i wolności badań naukowych, a także różnorodności kontekstów krajowych i dyscyplinarnych oraz z uwzględnieniem ich spójności z inicjatywami międzynarodowymi:
 - a) dążenie do bardziej wyważonego podejścia, jeśli chodzi o stosowanie ilościowej i jakościowej oceny badań naukowych, poprzez wzmocnienie jakościowych wskaźników oceny badań naukowych przy jednoczesnym rozwijaniu odpowiedzialnego korzystania ze wskaźników ilościowych;

- b) uznawanie wszystkich form wyników i procesów badawczych i innowacyjnych, w tym m.in. zbiorów danych, oprogramowania, kodów, metodologii, protokołów i patentów, a nie tylko publikacji; **PODKREŚLA**, że dane powinny być możliwe do znalezienia, dostępne, interoperacyjne i możliwe do ponownego wykorzystania, zgodnie z zasadami FAIR;
 - c) uwzględnianie różnorodnych ścieżek kariery i wszystkich działań w zakresie badań naukowych i innowacji, w tym mentoringu, ról liderów, przedsiębiorczości, zarządzania danymi, nauczania, waloryzacji wiedzy, współpracy między przemysłem a uczelniami wyższymi, wsparcia dla kształtowania polityki opartej na rzetelnych informacjach, interakcji ze społeczeństwem, w tym nauki obywatelskiej i zaangażowania publicznego;
 - d) uwzględnienie specyfiki różnych dyscyplin badawczych, zakresu od badań podstawowych do stosowanych, etapów kariery naukowej oraz misji instytucji badawczych;
 - e) zagwarantowanie, by etyka i rzetelność były traktowane priorytetowo i nie były narażone na szwank z powodu czynników zniechęcających;
 - f) zapewnienie różnorodności, równości płci oraz aktywne promowanie roli kobiet w nauce;
9. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE inicjatywę europejską, która zapoczątkowała dialog z zainteresowanymi stronami na szczeblu europejskim w celu zebrania opinii na temat systemów oceny badań naukowych i która ma ułatwić utworzenie szerokiej koalicji zainteresowanych stron gotowych opracować i dobrowolnie wdrożyć zmiany dzięki porozumieniu co do propagowania konkretnych działań na rzecz reformy systemów oceny badań naukowych;
10. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI apel paryski dotyczący oceny badań naukowych, opublikowany z okazji europejskiej konferencji na temat otwartej nauki¹¹ w lutym 2022 r., w którym zachęca się wszystkie zainteresowane strony do zaangażowania się w koalicję;

¹¹ [Apel paryski – OSEC 2022](#)

11. ZACHĘCA państwa członkowskie do wspierania reformy systemu oceny badań naukowych na szczeblu krajowym i regionalnym, w ścisłej współpracy z naukowcami, z poszanowaniem autonomii organizacji badawczych, na podstawie wyżej wymienionych zasad;
12. ZWRACA SIĘ do państw członkowskich, by zachęcały organizacje finansujące badania naukowe i organy oceniające, uniwersytety i inne właściwe instytucje szkolnictwa wyższego, organizacje prowadzące działalność w zakresie badań i technologii, a także instytucje wykonujące zadania związane z oceną, do przyłączenia się do inicjatywy europejskiej oraz by propagowały właściwe wytyczne i wsparcie na szczeblu krajowym;
13. DOSTRZEGA potrzebę zapewnienia wymiany najlepszych praktyk na szczeblu europejskim i krajowym w celu wprowadzenia zmian w systemach oceny badań naukowych oraz ZWRACA SIĘ do Komisji, by wraz z państwami członkowskimi przeprowadziła analizę barier prawnych i administracyjnych na szczeblu unijnym, krajowym i transnarodowym, które utrudniają odnowienie systemu oceny badań naukowych, by zaproponowała działania służące usunięciu zidentyfikowanych barier oraz by wspierała wymianę praktyk i wzajemne uczenie się na szczeblu europejskim;
14. ZWRACA SIĘ do państw członkowskich, Komisji i zainteresowanych stron, aby wspierały niezależność, otwartość, odtwarzalność i przejrzystość danych i kryteriów niezbędnych do oceny badań naukowych i do określania ich oddziaływania; UWAŻA, że dane i bibliograficzne bazy danych wykorzystywane do oceny badań naukowych powinny być z zasady ogólnodostępne oraz że narzędzia i systemy techniczne powinny umożliwiać przejrzystość;
15. UWAŻA, że sojusze w ramach inicjatywy „Uniwersytety Europejskie” i inne właściwe zainteresowane strony mogłyby posłużyć za poligon doświadczalny pod kątem przekształcenia systemów oceny badań naukowych; ZACHĘCA je do rozpoczęcia projektów pilotażowych mających na celu dobrowolne ustanowienie procedur oceny zgodnych z wyżej wymienionymi zasadami; ZWRACA SIĘ do Komisji i państw członkowskich, by w tym celu propagowały warunki ramowe wspierające właściwe zainteresowane strony, w tym sojusze w ramach inicjatywy „Uniwersytety Europejskie”;

16. **PODKREŚLA**, że przekształcenie systemów oceny badań naukowych ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia atrakcyjności karier naukowych, oraz **ZWRACA SIĘ** do Komisji i państw członkowskich o uwzględnienie zasad oceny badań naukowych przy opracowywaniu europejskich ram kariery naukowej, przeglądzie Europejskiej karty naukowca i Kodeksu postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych, a także przy tworzeniu w przyszłości platformy talentów EPB;

II. Europejskie podejście i możliwości w zakresie publikacji akademickich i komunikacji naukowej

17. **PODKREŚLA**, że w interesie obywateli europejskich i gospodarki europejskiej leży zapewnienie przejrzystego i konkurencyjnego rynku, który umożliwia przedsiębiorstwom prywatnym, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP), a także organizacjom finansowanym ze środków publicznych, takim jak uniwersytety, organizacje badawcze i towarzystwa naukowe, wnoszenie wkładu do systemu opartego na wspólnej wiedzy badawczej i czerpanie z niego korzyści; **ZWRACA SIĘ** do Komisji o podjęcie prac nad udoskonaleniem ram regulacyjnych, tak by umożliwiały one niezakłócony dostęp do wyników badań naukowych, publikacji i danych finansowanych ze środków publicznych oraz ich ponowne wykorzystywanie do celów badawczych, a także by minimalizowały obciążenia administracyjne dla infrastruktury i usług badawczych;
18. **PODKREŚLA**, że kryzys związany z COVID-19 uwypuklił korzyści płynące z otwartej nauki i natychmiastowego otwartego dostępu do publikacji naukowych, umożliwiając szybsze sprawdzanie ich jakości, oraz korzyści z dalszego rozszerzania zasad otwartego dostępu, co miało kluczowe znaczenie dla opracowania szybkich reakcji na kryzys, gdyż pozwoliło na szybki dostęp do nowych wyników badań nad zwalczaniem choroby; **DOSTRZEGA**, że kryzys uwypuklił także korzyści płynące ze zwiększonego dostępu do danych badawczych opartego na zasadach FAIR;

19. Z niepokojem ODNOTOWUJE obciążenia finansowe dla instytucji badawczych i budżetów państw członkowskich wynikające z rosnących wydatków na dostęp do publikacji naukowych i na publikacje w trybie otwartego dostępu oraz ODNOTOWUJE w tym kontekście strategię, które mają na celu ograniczenie wydatków, takie jak działania podjęte w tej kwestii przez Koalicję S (ang. *cOAlition S*) lub Open APC, i które mają na celu zapewnienie przejrzystości oraz sprawiedliwych i równych warunków w umowach z wydawcami;
20. PODKREŚLA, że dla Unii i jej państw członkowskich kluczowe znaczenie ma wypracowanie wspólnego podejścia w zakresie wspólnych zasad publikacji akademickich i komunikacji naukowej, ponieważ jest to kwestia rozwoju i rozpowszechniania wiedzy, suwerenności i właściwego wykorzystania środków publicznych, oraz że Unia i państwa członkowskie muszą rozwijać swoje możliwości w zakresie publikacji akademickich we właściwej koordynacji ze wszystkimi istniejącymi i przyszłymi publicznymi i prywatnymi zainteresowanymi stronami w tej dziedzinie, a jednocześnie muszą zwracać uwagę na specyficzne wyzwania związane z każdą dyscypliną naukową, w tym z naukami humanistycznymi i społecznymi;
21. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE utworzenie Open Research Europe, tj. platformy do publikowania działającej w trybie otwartego dostępu utworzonej przez Komisję, a także podobnych platform i wydawnictw uniwersyteckich działających w trybie otwartego dostępu utworzonych zarówno przez publicznych, jak i prywatnych fundatorów badań naukowych w Unii Europejskiej i poza nią, jak również specjalnych infrastruktur badawczych, takich jak OpenAIRE (działająca w trybie otwartego dostępu infrastruktura na rzecz badań w Europie) i OPERAS (otwarta komunikacja naukowa w europejskiej przestrzeni badawczej w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych); ZACHĘCA państwa członkowskie i organizacje finansujące badania naukowe do rozważenia możliwości przyłączenia się do inicjatywy Open Research Europe, aby poprawić jej jakość i atrakcyjność, lub – jeśli nie jest to możliwe – do rozważenia możliwości utworzenia w razie potrzeby własnych platform do publikowania działających w trybie otwartego dostępu;

22. **PODKREŚLA**, że należy wspierać różnorodność modeli biznesowych w odniesieniu do czasopism i platform działających w trybie otwartego dostępu; **UWAŻA**, że autorzy publikacji naukowych lub ich instytucje powinni zachować wystarczające prawa własności intelektualnej, aby zapewnić otwarty dostęp, co pozwoli na szersze rozpowszechnianie, waloryzację i ponowne wykorzystywanie wyników, poprawiając sprawiedliwą równowagę między wydawniczymi modelami biznesowymi; **PODKREŚLA**, że opłaty za subskrypcję oraz opłaty za publikację w trybie otwartego dostępu, jeśli są stosowane, powinny być przejrzyste i współmierne do usług związanych z publikacją; **UWAŻA**, że publikacja wszelkich wyników badań powinna opierać się na ocenie ich jakości oraz że należy zająć się ewentualną stroniczością wynikającą m.in. z możliwości wydatkowania środków na poziomie naukowców lub organizacji, i **ZACHEĆCA** Komisję do podjęcia prac w tym zakresie;
23. **ZWRACA SIĘ** do Komisji, by wraz z państwami członkowskimi monitorowała rozwój i różnorodność publikacji naukowych w Europie oraz praktyki i koszty publikacji naukowych, w tym przejrzystość kosztów widniejących na fakturach, a także by podsumowywała istniejące najlepsze procedury opracowane na szczeblu krajowym i dzieliła się nimi oraz, w miarę możliwości, ujawniała wyniki; w tym celu **ZACHEĆCA** państwa członkowskie lub, w stosownych przypadkach, organizacje badawcze, by we współpracy z Komisją podjęły konkretne działania zapobiegające mnożeniu się niewystarczająco przejrzystych ustaleń umownych w ich kontaktach z wydawcami;
24. **UWAŻA**, że niektóre praktyki otwartej nauki, takie jak wzajemna ocena i wczesna publikacja preprintów, są bardzo obiecujące, ale stanowią wyzwanie i powinny być dalej wspierane w spójnych ramach oraz oparte na rygorystycznych zasadach i praktykach rzetelności, ponieważ umożliwiają szybsze rozpowszechnianie wyników badań i szybsze sposoby sprawdzania ich jakości;
25. **ZAUWAŻA** w związku z tym potrzebę zwiększenia odtwarzalności wyników badań, ponieważ przyczynia się to do poprawy jakości, zwiększenia efektywności procesów badawczych, zwiększenia wiarygodności wyników, skuteczniejszego przekładania ich na innowacje, zwiększenia zwrotu z inwestycji w badania oraz podnoszenia zaufania opinii publicznej do nauki i kształtowania polityki opartej na rzetelnych informacjach;

26. PRZYJMUJE DO WIADOMOŚCI zalecenia ERAC¹² związane z otwartą nauką i rzetelnością, w tym kwestią praktyk w zakresie preprintów, i ZACHĘCA państwa członkowskie do wspierania organizacji badawczych w opracowywaniu spójnych wytycznych dotyczących tej kwestii;

III. Rozwój wielojęzyczności w europejskich publikacjach naukowych

27. PODKREŚLA, że jednym z głównych celów otwartej nauki jest zwiększenie rozpowszechnienia i oddziaływania wyników badań naukowych; ODNOTOWUJE, że język angielski stał się lingua franca na potrzeby międzynarodowej transgranicznej współpracy naukowej oraz komunikacji w wielu środowiskach naukowych; UWAŻA, że dotarcie do odbiorców spoza środowiska akademickiego może wymagać specjalnych formatów publikacji, napisanych mniej technicznym językiem, oraz UZNAJE ważną rolę wielojęzyczności w kontekście komunikacji nauki ze społeczeństwem, w szczególności na szczeblu krajowym i regionalnym; W związku z tym Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE inicjatywy promujące wielojęzyczność, takie jak helsińska inicjatywa na rzecz wielojęzyczności w komunikacji naukowej¹³;
28. ZAUWAŻA, że w kontekście kryzysu związanego z COVID-19 kluczowa była konieczność dostępu do nowych i wiarygodnych wyników badań oraz że dostęp do tej nowej wiedzy w różnych językach europejskich może przyczynić się do lepszego rozpowszechniania wyników badań w mediach, a także wśród organizacji publicznych i prywatnych, specjalistów z sektora publicznego i prywatnego oraz obywateli;
29. ZGADZA SIĘ, że dobrowolne rozpowszechnianie publikacji naukowych w więcej niż jednym języku nie powinno wchodzić w zakres odpowiedzialności poszczególnych naukowców, nie powinno być sprzeczne ze zwyczajami i z tradycjami środowiska naukowego ani z koniecznością publikowania w określonych językach w zależności od dyscypliny;

¹² 1207/21.

¹³ *Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication (helsińska inicjatywa na rzecz wielojęzyczności w komunikacji naukowej)*, 2019 – doi.org/10.6084/M9.FIGSHARE.7887059

30. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE obiecujące osiągnięcia, które pojawiły się ostatnio w dziedzinie tłumaczenia automatycznego dzięki postępom sztucznej inteligencji, i JEST ZDANIA, że półautomatyczne tłumaczenie publikacji naukowych w Europie może mieć duży potencjał, jeśli chodzi o tworzenie rynku dla tej nowej technologii, a także stanowi ważną kwestię suwerenności;
 31. ZACHĘCA Komisję i państwa członkowskie do dobrowolnego eksperymentowania z wielojęzycznością;
 32. WZYWA Komisję do poinformowania Rady o postępach poczynionych w zakresie trzech sekcji niniejszych konkluzji do końca 2023 roku, tak by w razie konieczności można było ocenić potrzebę podjęcia dalszych działań.
-